

محصولات کشاورزی از تولید تا مصرف

۱- دو فعالیت مهم کشاورزی را نام ببرید.

۲- زراعت چیست؟

۳- باغداری چیست؟

۱) زراعت و باغداری دو فعالیت مهم کشاورزی هستند.

۲) زراعت یعنی کشت و پرورش گیاهانی که بعد از کاشت دانه، حداکثر تا یک سال محصول میدهند؛ مانند گندم، جو، گوجه فرنگی و هویج.

۳) باغداری، کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول میدهند؛ مانند درخت خرما، پرتقال و انار.

فعالیت ۱

غلات، حبوبات و محصولات جالیزی سه گروه مهم از گیاهان زراعی هستند. همفکری کنید و از هر گروه چند محصول نام ببرید.

۴- سه گروه مهم از گیاهان زراعی را نام برده و برای هر گروه چند محصول مثال بنویسید.

۱. غلات: گندم، جو، برنج، ذرت، ارزن

۲. حبوبات: نخود، عدس، ماش، لوبیا چیتی، لوبیا قرمز، لوبیا چشم بلبلی و...

۳. محصولات جالیزی: هندوانه، خربزه، طالبی، خیار، گوجه فرنگی، پادماجان، کدو

زراعت

۷- گندم گیاهی چند ساله است؟ و به چند صورت کشت می شود؟
یک ساله - به دو شکل پاییزه و بهاره

۸- گندم به چه شکل هایی و در کجای کشور کشت می شود؟
در همه ی استان های کشور و به شکل پاییزه و بهاره کشت می شود.

گندم و برنج

گندم و برنج، خوراک روزانه و غذای اصلی مردم کشور ما است. از گندم، آرد و سپس نان تهیه می شود. آیا می توانید بگویید علاوه بر نان، چه خوراکی های دیگری از آرد گندم درست می شود؟ گندم گیاهی یک ساله است و به دو شکل پاییزه و بهاره کشت می شود و کشت آن در همه ی استان های کشور ما رایج است.

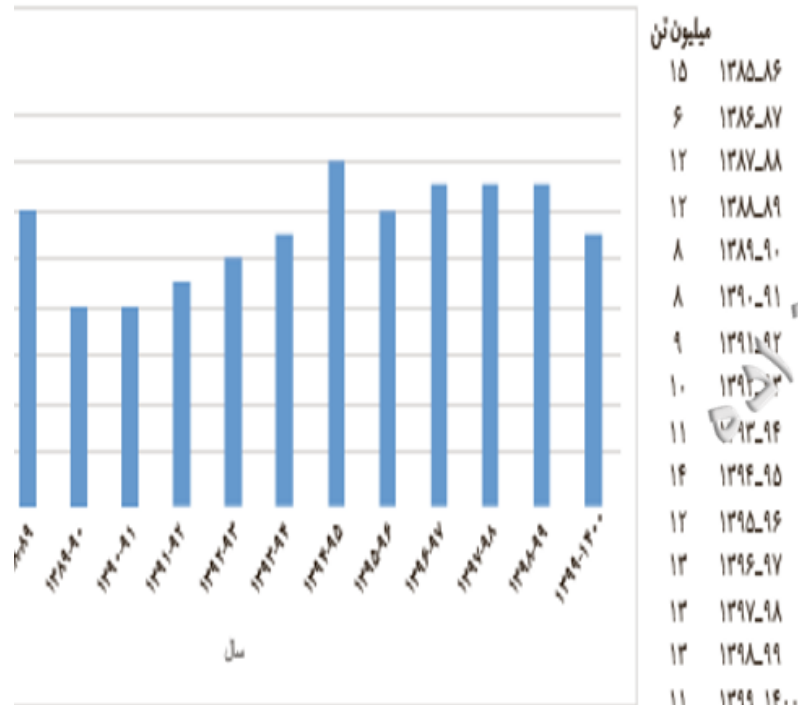
۵- خوراک روزانه و غذای اصلی مردم کشور ما چیست؟ گندم و برنج

۶- چه خوراک های دیگری علاوه بر نان، از آرد گندم درست می شود؟ ماکارانی، لازانیا، بعضی از انواع شیرینی و...

به نمودار مقابل توجه کنید. این نمودار میزان تولید گندم کشور را در سالهای مختلف نشان میدهد.

✓ بیشترین میزان تولید گندم در چه سالی بوده است؟

با توجه به نمودار، بیشترین میزان تولید گندم ایران در سال ۱۳۸۵-۸۶ بوده است (بیشتر از ۱۵ میلیون تن گندم)

✓ از این نمودار چه چیزهایی می فهمید؟

می توان فهمید که میزان کشت گندم در ایران ثابت نبوده است و در برخی سالها بیشتر و در برخی سالها کمتر تولید شده است. نکته ی جالب توجه این است که هرگاه تولید گندم به نقطه ی اوج رسیده است، سال بعد از آن افت شدیدی پیدا کرده است. همچنین مشاهده می کنیم که در این سالها هیچگاه تولید گندم ایران کمتر از ۷ میلیون تن نبوده است و هیچگاه هم فراتر از ۱۶ میلیون تن نرفته است.

برنج

برنج نیز گیاهی یکساله است که از نظر شرایط طبیعی در نواحی مرطوب و نسبتاً معتدل به دست می آید. بیش از نیمی از برنج کشور ما در استان های شمال کشور تولید می شود؛ اگرچه در بعضی استان های دیگر نیز در صورت وجود آب کافی، برنج کشت میشود. با توجه به نقشه استان های تولیدکننده ی برنج را نام

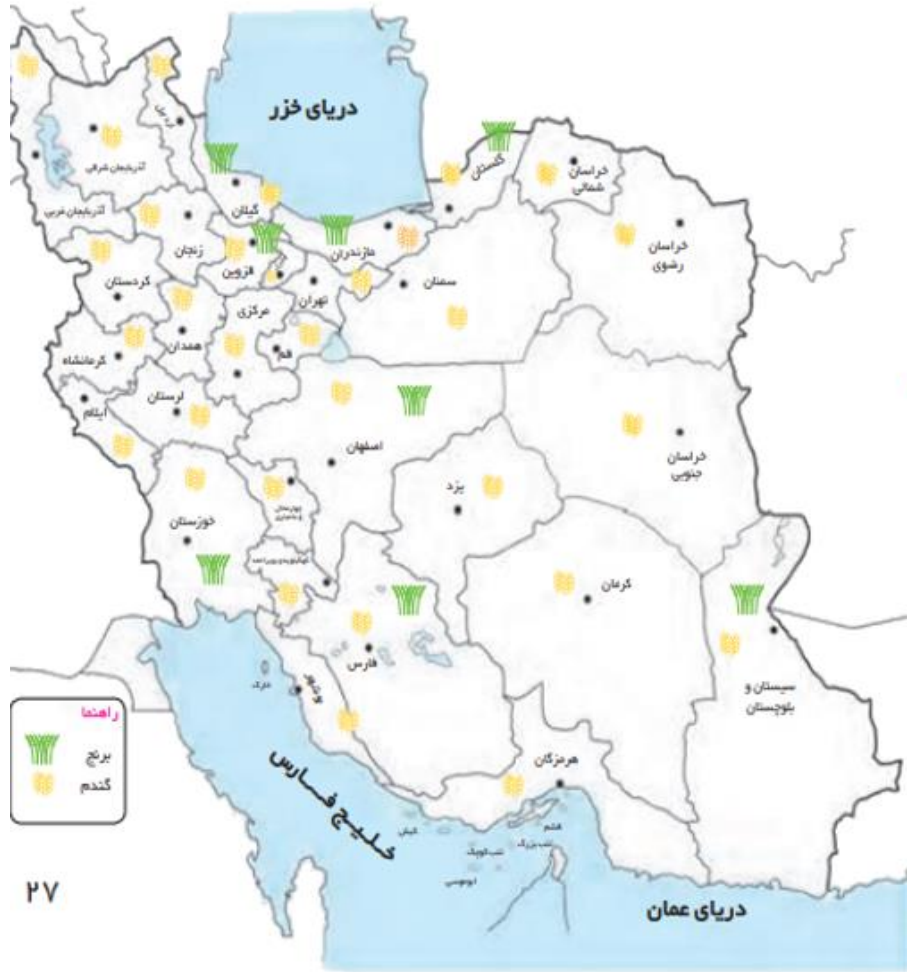
بیرید. **گلستان، مازندران و کیلان، قزوین، فارس، خوزستان، سیستان و بلوچستان**

۹- برنج گیاهی چند ساله است و در چه شرایطی به دست می آید؟

گیاهی یک ساله - در نواحی مرطوب و نسبتاً معتدل که آب به فراوانی یافت شود.

۱۰- بیش از نیمی از برنج کشور ما در کدام مناطق تولید می شود؟

بیش از نیمی از برنج کشور ما در استان های شمال کشور تولید می شود و در بعضی استان های دیگر در صورت وجود آب کافی برنج کشت می شود.

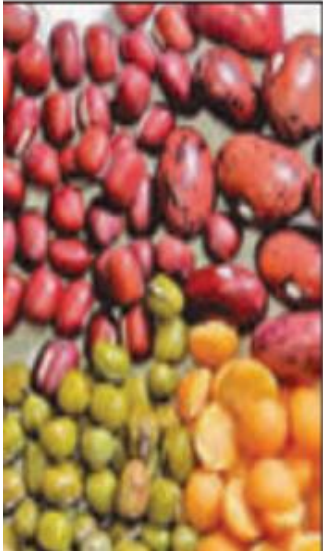

حبوبات و محصولات جالیزی

بعد از غلات، مهمترین منبع غذایی، حبوبات و محصولات جالیزی است که تقریباً در همه ی استان های کشور ما کشت می شود.

۱۲- مهم ترین منبع غذایی کشور چیست ؛ غلات (دانه هایی مانند گندم ، چو ، پرنج و ذرت)

۱۳- بعد از غلات مهم ترین منبع غذایی چیست ؟ حبوبات و محصولات جالیزی

کشت گلخانه ای

۱۴- منظور از کشت گلخانه ای چیست؟

یکی از روش های نو در کشاورزی ایجاد یک محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است که می توانیم هر محصول را در هر منطقه ای آب و هوایی و در همه ی فصول سال کشت کنیم.

۱۵- چرا با کشت گلخانه ای هر محصول را در هر شرایط آب و هوایی می توان کشت کرد؟

زیرا آب و هوای گلخانه و گرما و نور و رطوبت را خودمان با دستگاه های مختلف، متناسب با نوع محصول تنظیم می کنیم.

امروزه یکی از روش های نو در کشاورزی، ایجاد گلخانه یا محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است. با ایجاد گلخانه می توانیم هر محصول را در هر منطقه ای آب و هوایی و در همه ی فصول سال کشت کنیم؛ زیرا آب و هوای گلخانه و گرما و نور و رطوبت را خودمان با دستگاه های مختلف، متناسب با نوع محصول تنظیم می کنیم. کشت گلخانه ای در مقایسه با سایر کشت ها از نظر صرفه جویی در مصرف آب بسیار بهتر است. در گلخانه ها انواع میوه ها و محصولات جالیزی، سبزیجات و قارچ های خوراکی را کشت می کنند و یا گل و گیاهان زینتی پرورش می دهند.

۱۶- یک مزیت مهم کشت گلخانه ای نسبت به سایر کشت ها چیست؟

کشت گلخانه ای در مقایسه با سایر کشت ها از نظر صرفه جویی در مصرف آب بسیار بهتر است

۱۷- بیشتر چه محصولاتی در گلخانه کشت می شود؟

در گلخانه ها (انواع میوه ها) و محصولات جالیزی، سبزیجات و قارچ های خوراکی را کشت می کنند و یا گل و گیاهان زینتی پرورش می دهند.

نوع برنج میانگین قیمت هر کیلوگرم (سال ۱۳۹۹)

۴۰ هزار تومان	دمسیاه
۳۵ هزار تومان	طارم
۳۰ هزار تومان	هاشمی
۲۵ هزار تومان	دوخی
۲۰ هزار تومان	شیرودی
۲۰ هزار تومان	لاشه

جواب ب : محصولاتی همچون: بادمجان، کدو، قارچ، خیار، گوجه فرنگی و توت فرنگی گلخانه ای هستند. برخی مغازه دارها مستقیماً از گلخانه تهیه می کنند و برخی دیگر از میدان میوه و تره بار شهر

فعالیت ۲

با همراهی خانواده یکی از دو فعالیت زیر را انجام دهید.

الف- از یک یا چند مغازه ی برنج فروشی، نام انواع (گونه های) برنج ایرانی و قیمت آنها را بپرسید و به کلاس بیاورید.

ب- از یک فروشنده ی میوه و سبزی بپرسید کدام محصولات مغازه ی او کشت گلخانه ای است و آنها را از کجا تهیه می کند؟

پ- از بزرگترها درباره ی «جهادسازندگی» که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در روستاها فعالیت می کرد، پرس و جو کنید و چند مورد از اقدامات جهاد را در کلاس بیان کنید.

اقدامات جهاد سازندگی پس از پیروزی انقلاب اسلامی در روستاها به طور خلاصه در راستای زدودن فقر و محرومیت از روستاها و بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی روستاها و مناطق عشایری از طریق توسعه کشاورزی، دامداری، صنایع روستایی و ... بوده است که در زیر این اقدامات را مشاهده می کنید:

۱. ایجاد ارتباط بین مستضعفین و گروه های متفکر و پیشرو در حرکت به سوی جامعه ای توحیدی
۲. کمک به توسعه اقتصاد روستایی از طریق ایجاد شرایط بهتر جهت افزایش تولید و کار بیشتر و بهبود شرایط محیط زیست در روستاها
۳. کمک به امر سوادآموزی و توسعه دانش و قابلیت های حرفه ای و فنی روستاییان جهت بهبودی زندگی خویش
۴. نشر فرهنگ اصیل اسلامی و روح انقلاب اسلامی در متن روستاها؛
۵. ایجاد سازمانی متشکل از کلیه نیروهای مذهبی- سیاسی و اجرایی موجود در کشور با همکاری و پشتیبانی دولت موقت جمهوری اسلامی در سراسر کشور.

باغداری

کشت و پرورش انواع درختان میوه در ایران از قدیم رایج بوده است. بخشی از میوه های سردسیری و هسته دار مانند هلو، زردآلو، آلو، گوجه و آلبالو به صورت خشکبار و بعضی محصولات گرمسیری مانند خرما و پسته ی ایران به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می شود.

۱۸- محصولات کشاورزی صادراتی ایران را نام ببرید. **تهیه کننده: لیلا محمودزاده**

بخشی از میوه های سردسیری و هسته دار مانند هلو، زردآلو، آلو، گوجه و آلبالو به صورت خشکبار و بعضی محصولات گرمسیری مانند خرما و پسته ی ایران به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می شود.

مصاحبه

۱۹- امام جعفر صادق (ع) در مورد اهمیت کشاورزی چه فرمودند؟

امام جعفر صادق (علیه السلام)
فرمودند:

کشاورزی و درختکاری کنید؛ به خدا قسم
هیچ کاری برای مردم، حلال تر و پاکیزه تر از
آن نیست.

دانش آموزان از یک باغ مرکبات در استان کرمان دیدن و با مالک باغ مصاحبه کردند. آقای رضوانی مالک باغ برای آنها توضیح داد: وسعت باغ ما دو هکتار است. من و برادرانم هر یک شدیم و این باغ را خریدیم. در آن زمان نهال ها خیلی کوچک بودند و ما برای پرورش آنها خیلی زحمت کشیدیم تا به این درختان تبدیل شدند. حدود شش سال است که محصول پرتقال و نارنگی خوبی برداشت می کنیم. فقط یک سال محصول ما به علت سرمازدگی کم بود. البته ما محصولات کشاورزی را در برابر آفت ها، سیل، سرمازدگی و ... بیمه می کنیم.

سال زراعی	۱۰ تن پرتقال =
۱۳۸۵-۸۶	
۱۳۸۶-۸۷	
۱۳۸۷-۸۸	
۱۳۸۸-۸۹	
۱۳۸۹-۹۰	
۱۳۹۰-۹۱	

فعالیت ۳

- الف** - درباره‌ی معنی و مفهوم آنچه امام صادق (علیه السلام) در مورد کشاورزی فرمودند، گفت و گو کنید.
- ب** - از بزرگترها بپرسید بیمه کردن محصولات کشاورزی چگونه است و چه فایده‌هایی دارد؟
- پ** - با راهنمایی معلم خود تحقیق کنید کشاورزان چگونه می‌توانند خود را بیمه کنند و حقوق بازنشستگی دریافت کنند؟

جواب الف: این حدیث از امام صادق، نشان دهنده‌ی اهمیت و ارزش والای کشاورزی از منظر اسلام می‌باشد. زیرا در دین اسلام، حلال بودن و زحمت کشیدن برای کار بسیار با اهمیت است و کشاورزی این ویژگی‌ها را دارد.

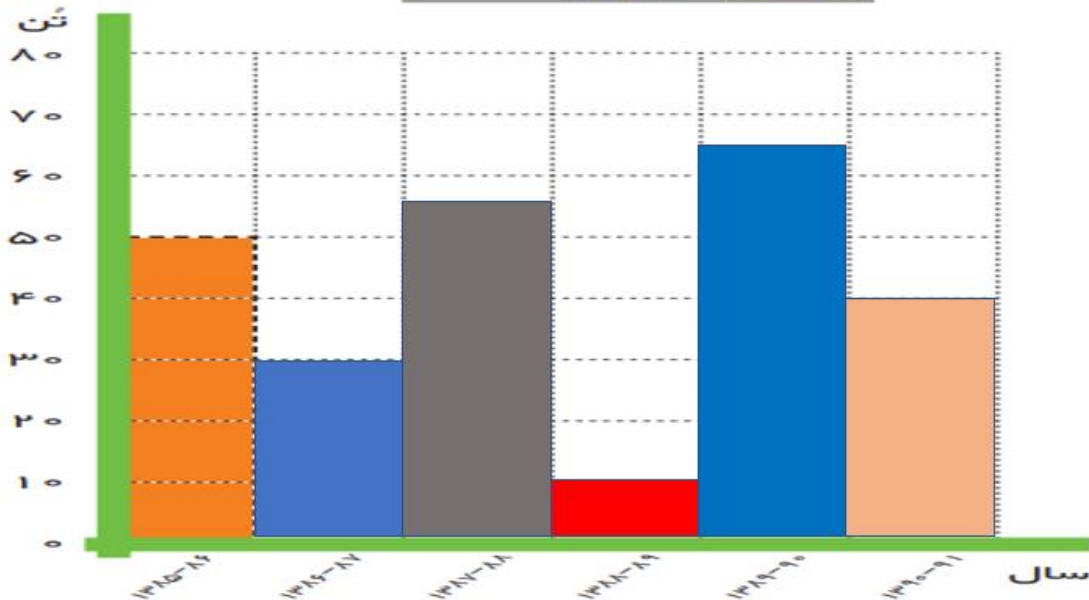
جواب ب: کشاورزی یکی از پُر ریسک‌ترین فعالیت‌های اقتصادی است. بلایای طبیعی، آفات نباتی، انواع بیماری‌های گیاهی، تغییرات ناگهانی دما می‌تواند خسارت زیادی به کشاورزان وارد کند به همین دلایل است که بیمه محصولات کشاورزی باید مورد توجه قرار بگیرد. بیمه کشاورزان نوعی بیمه است که به موجب آن محصولات کشاورزی در مقابل مخاطرات جوی مانند تگرگ، طوفان، سیل، صاعقه، یخبندان، گرمزدگی، بیماری‌های نباتی و حوادثی مانند آتش‌سوزی مورد پوشش قرار می‌گیرد و خسارت مالی وارده به کشاورز در دوره کاشت، داشت و برداشت تا میزان مورد تعهد بیمه‌گر جبران می‌شود.

جواب پ: کشاورزان واجد شرایط (مردان ۱۸ تا ۵۵ سال و زنان ۱۸ تا ۵۰ سال) می‌توانند عضو صندوق بیمه اجتماعی بشوند و از مزیت‌های متعددی از جمله حقوق بازنشستگی بهره‌مند بشوند. نحوه ثبت نام از طریق کارگزاران (دهیاران، تعاونی‌های روستایی و عشایر و ...) در هر شهرستان و استان می‌باشد. برای حق بیمه روستاییان، کشاورزان و عشایر کشور ۸ سطح درآمدی در نظر گرفته شده است که ۲ برابر حق بیمه‌ای که افراد پرداخت می‌کنند، دولت پرداخت خواهد کرد.

نمودار ستونی

۱- نمودار محصول مرکبات باغ آقای رضوانی را با توجه به اطلاعات این جدول تکمیل و رنگ‌آمیزی کنید.

سال زراعی	۱۰ تن پرتقال =
۱۳۸۵-۸۶	
۱۳۸۶-۸۷	
۱۳۸۷-۸۸	
۱۳۸۸-۸۹	
۱۳۸۹-۹۰	
۱۳۹۰-۹۱	

فعالیت ۴

الف- مساحت باغ آقای رضوانی دو هکتار است؛ یعنی چند متر مربع؟ نمودار محصول باغ آقای رضوانی را روی کاربرگهی شماره ۷ ترسیم کنید.

ب- فرض کنید شما می‌خواهید با یک باغدار مصاحبه کنید، فکر کنید و پرسش‌های خودتان را روی یک برگ کاغذ بنویسید و به معلم بدهید.

هر ۱ هکتار معادل ۱۰۰۰۰ متر مربع می‌باشد. بنابراین مساحت باغ آقای رضوانی ۲۰ هزار متر مربع است.

محصولات کشاورزی چگونه به دست ما میرسد؟

کشاورزان پس از برداشت، باید محصول خود را به دست مشتری برسانند. بعضی از محصولات باید زودتر به بازار مصرف برسند. آیا می توانید چند مثال بزنید؟ بعضی از محصولات برای فروش به بازارهای نزدیک مزارع کشاورزی برده می شوند. بعضی دیگر را در انبارها یا سردخانه ها نگهداری و ذخیره می کنند و سپس با کامیون و وانت به میدان های میوه و تره بار و سبزی های دور و نزدیک می برند.

۲۰- محصولات کشاورزی چگونه به دست ما می رسد؟

۲۱- چرا کشاورز بعضی از محصولات را باید زود به دست مشتری برساند؟
زیرا بعضی از محصولات مانند هلو، گوجه قرنکی و توت قرنکی زود خراب می شود.

درست مصرف کنیم

۲۲- دو نمونه از مواردی را که باعث مصرف درست مواد غذایی می شوند نام ببرید.

نظر این افراد را بخوانید و در کلاس گفت و گو کنید.

۱. ما باید به اندازه ی نیاز و مصرفمان خرید کنیم.
۲. در مهمانی ها و مجالس به اندازه ی مهمان ها غذا تهیه کنیم.

ما پس از هر بار غذا خریدن به درگاه خداوند میگردیم.

ما باید به اندازه ای که مصرف می کنیم، بخریم. بعضی اوقات خانواده ها زیاد خرید می کنند و میوه ها و سبزی ها را در یخچال انبار می کنند. ممکن است این مواد، خراب و دور ریخته شوند. ما نباید اسراف کنیم. در بعضی از مهمانی ها و مجالس غذا بیشتر از نیاز مهمان تهیه می شود. خداوند در قرآن کریم درباره ی کسانی که اسراف می کنند، چه فرموده است؟

بخورید و پیاشامید ولی اسراف نکنید.

من در اخبار شنیده ام که در بعضی از نقاط دنیا مثل کشورهای آفریقایی، مردم و کودکان گرسنه هستند و هر روز عده ای از آنها از گرسنگی می میرند. وظیفه ی ما در مورد گرسنگان چیست؟

همه ی انسان ها باید در برابر گرسنگان جهان احساس مسئولیت داشته باشند و کمک های خود را از طریق سازمان های مربوطه برای تأمین مواد غذایی مورد نیاز آنها ارسال نمایند.

